

Małgorzata Turek

PRAŁATURA PERSONALNA
W KODEKSIE PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU

Prałatura personalna to instytucja, której podstawy prawne uregulowane zostały w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ (kan. 294-297). Stanowi ona swoiste *novum* w prawie kanonicznym, ponieważ jej projekt powstał na Soborze Watykańskim II. Ojcowie Soboru podjęli kwestię powołania tego bytu prawnego w dekretach *Christus Dominus*², *Ad gentes Divinitus*³ oraz *Presbyterorum ordinis*⁴. O strukturach organizacyjnych prałatur personalnych traktowały również akty wykonawcze do uchwał soborowych: motu proprio Pawła VI *Ecclesiae Sanctae*⁵, konstytucja apostolska *Regimini Ecclesiae Universae*⁶ oraz dyrektorium *Ecclesiae Imago*⁷.

MGR LIC. MAŁGORZATA TUREK – doktorant, Katedra Prawa Karnego, Instytut Prawa, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; adres do korespondencji: ul. Opalińskiego 17/35, 37-700 Przemyśl; e-mail: mosiat@interia.pl

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

² Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Decretum de pastoralis episcoporum munere in Ecclesia Christus Dominus* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 673-701; tekst polski w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 362-410.

³ Tenże, *Decretum de activitate missionali Ecclesiae Ad gentes Divinitus* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 947-90; tekst polski w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, s. 433-71.

⁴ Tenże, *Decretum de presbyterorum ministerio et vita Presbyterorum ordinis* (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 991-1024; tekst polski w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekrety, deklaracje*, s. 478-507.

⁵ Paulus PP. VI, *Motu proprio Ecclesiae Sanctae normae ad quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II Decreta statuuntur* (06.08.1966), AAS 58 (1966), s. 757-87;

Umiejscowienie prałatury personalnej w KPK/83 stało się przedmiotem licznych dyskusji, w których zwracano uwagę na jej relacje z Kościołem powszechnym i Kościołami partykularnymi. Duże kontrowersje wywołał schemat *De populo Dei* z 1980 r., w którym zrównano ją z Kościołem partykularnym. Część kanonistów opowiedziała się za zakwalifikowaniem prałatury do stowarzyszenia wiernych. Zasady dotyczące utworzenia prałatury personalnej ustawodawca kodeksowy ostatecznie uregulował w oddzielnym tytule.

Dotąd utworzono tylko jedną prałaturę personalną o nazwie Prałatura personalna Świętego Krzyża i Opus Dei. Erygowana została na mocy konstytucji apostolskiej Jana Pawła II *Ut sit*⁸ oraz deklaracji Kongregacji ds. Biskupów *Praelaturae personales*⁹.

Analizie zostaną poddane przepisy KPK/83 traktujące o prałaturach personalnych. Celem lepszego zrozumienia materii, punktem wyjścia będą schematy Kodeksu z 1977 r., 1980 r. oraz 1982 r. Scharakteryzowane zostaną poszczególne kanony dotyczące celu powoływania prałatury personalnej, jej zarządu, prawnych podstaw przynależności świeckich do prałatury oraz pozycji prawnej prałatury personalnej.

1. PROJEKTY PRAŁATURY PERSONALNEJ W SCHEMATACH KODEKSU PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU

Przygotowanie kanonów traktujących o prałaturach personalnych powierzono zespołowi konsultorów *De Sacra Hierarchica*, który w latach 1966-1974 odbył 15 sesji [Korytkowski 1991, 40]. Pierwszy schemat z 1977 r. zawierał efekty pracy komisji (kan. 217-224). W opracowaniu wyraźnie za-

tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 138-55.

⁶ Tenże, *Constitutio apostolica de Romana Curia Regimini Ecclesiae Universae* (15.08.1967), AAS 59 (1967), s. 885-928; tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, s. 166-96.

⁷ *Congregatio pro Episcopis, Directorium Ecclesiae Imago de pastoralis ministerio Episcoporum* (22.02.1973), Typis Polyglottis Vaticanis 1973; tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, s. 403-516.

⁸ *Ioannes Paulus PP. II, Constitutio apostolica Sanctae Crucis et Operis Dei Opus Dei in Praelaturam personalem ambitus internationalis erigitur Ut sit* (28.11.1982), AAS 73 (1983), pars I, s. 423-25.

⁹ *Congregatio pro Episcopis, Declaratio de Praelatura Sanctae Crucis et Operis Dei Praelaturae personales* (28.08.1982), AAS 75 (1983), pars I, s. 464-68.

rysowały się dwa stanowiska, tj. Kościoła opartego na kryterium terytorialności oraz Kościoła partykularnego rozumianego jako porcja Ludu Bożego [Korytkowski 1991, 40].

W kan. 217 schematu z 1977 r. zawarto definicję Kościołów partykularnych jednocześnie stwierdzając, że w prawie przyrównana jest im pralatura personalna [Korytkowski 1991, 41]. Określono nie tylko naturę tej instytucji, ale też funkcje, jakie ma pełnić. Zespół konsultorów uszczegółowił, iż pralatura personalna powinna być wyposażona w prawo do inkardynacji duchownych¹⁰, wysyłanych do Kościołów partykularnych, celem zarażenia potrzebom duszpasterskim [Korytkowski 1991, 42].

Kolejny kanon stanowił prawną definicję pojęcia diecezji. Wśród elementów przedmiotowo istotnych wyróżniono porcję Ludu Bożego, biskupa, prezbiterium zjednoczone we współpracy z biskupem oraz połączenie poszczególnych elementów przez Ewangelię i Eucharystię w Duchu Świętym [Korytkowski 1991, 45]. W zaproponowanym kan. 219 zaznaczono, iż do diecezji upodobniona jest pralatura terytorialna, natomiast przyrównana pralatura personalna. Zgodnie ze schematem, prałat został przyrównany do biskupa diecezjalnego i posiadał władzę zwyczajną.

Po przesłaniu schematu *De Populo Dei* z 1977 r. do konsultacji oraz uzyskaniu uwag zwrotnych, przystąpiono do rewizji projektu [Korytkowski 1991, 52]. Konsekwencją prac specjalnego zespołu *De Populo Dei* było zredagowanie w 1980 r. kolejnego schematu, o tym samym tytule.

Analizując paralelne kanony, tj. kan. 217 schematu z 1977 r. i kan. 335 schematu z 1980 r. należy stwierdzić, że określenie „z własnym ludem chrześcijańskim” zastąpiono wyrażeniem „terytorialna”, co należy aprobować jako termin trafniej wskazujący na różnice pomiędzy modelami pralatur. Pierwszą – terytorialną – zaliczono do Kościołów partykularnych, natomiast pralaturę personalną „przyrównano” do Kościołów partykularnych¹¹.

W kan. 337 § 2 schematu z 1980 r. zespół konsultorów ponownie podjął próbę zdefiniowania pralatury personalnej. Różnice w odniesieniu do opra-

¹⁰ Takie rozwiązanie wywołało falę krytyki wśród kanonistów. Zarzucano m.in., że pralatura nie jest quasi-diecezją z uwagi na brak porcji Ludu Bożego, będącego podstawowym elementem Kościoła partykularnego. Opinię w sprawie wystosował nawet Uniwersytet Saint Paul w Ottawie, gdzie uznano słuszność ustanowienia pralatur, równocześnie sprzeciwiając się przyznaniu jej statusu Kościoła partykularnego [Korytkowski 1991, 42].

¹¹ Na rozróżnienie tych dwóch pojęć użyto łacińskich określeń *assimilatur* oraz *aequiparatur*.

cowania z 1977 r. polegają na opuszczeniu sformułowania „z własnym ludem” oraz dodaniu wyrażenia „dla osiągnięcia szczególnych dzieł duszpasterskich lub misyjnych” [Korytkowski 1991, 55]. Zmiany te zdaniem C. Lara, sekretarza Komisji, służyły podkreśleniu powszechnego charakteru prałatur i możliwości przynależności do nich zarówno kapłanów, jak i świeckich bez ograniczeń [Korytkowski 1991, 55]. Ostatni etap prac kodyfikacyjnych nastąpił w 1981 r., podczas którego papież Jan Paweł II polecił przesłanie schematu kardynałom i biskupom celem zebrania uwag¹². Dzięki temu uszczegółowiono pozycję prałatury personalnej w strukturze hierarchicznej Kościoła. Po analizach uznano, iż kryterium wyróżniającym Kościoły partykularne ma być terytorium, zaś prałatury personalne w bardzo ograniczonym stopniu można do nich przyrównać [Korytkowski 1991, 62]. Zgodnie z przyjętym stanowiskiem, prałatura realizując swoje cele, nie mogła naruszać nadanego jej przez Stolicę Apostolską statusu, ani w żaden sposób ingerować w kompetencje przysługujące biskupowi diecezjalnemu [Korytkowski 1991, 63].

Komisja kardynałów i biskupów do spraw rewizji Kodeksu, dnia 24 października 1981 r. poddała pod dyskusję kanony schematu z 1981 r. poświęcone prałaturom personalnym [Korytkowski 1991, 63]. Ostatecznie przyjęto, że nie można przyrównać prałatur personalnych do Kościołów partykularnych. Komisja poleciła też kanony odnoszące się do prałatur przenieść do odrębnego rozdziału, wciąż jednak pozostawiając je w części dotyczącej ustroju hierarchicznego Kościoła¹³.

Dnia 25 stycznia 1983 r. papież Jan Paweł II promulgował KPK/83. Kanony traktujące o prałaturach personalnych zostały przeniesione z części dotyczącej ustroju hierarchicznego Kościoła do części odnoszącej się do wiernych chrześcijan (kan. 294-297).

2. CEL ERYGOWANIA PRAŁATURY PERSONALNEJ

Ustawodawca kodeksowy stanowi o celu ustanawiania prałatur personalnych oraz elementy formalne i materialne niezbędne do ich utworzenia (kan. 294) [Korytkowski 1991, 70]. Aspekt materialny obejmuje specjalne

¹² Uwagi zostały zebrane oraz opracowane przez Sekretariat Komisji Kodyfikacyjnej [Korytkowski 1991, 60].

¹³ J. Korytkowski postrzega to jako swego rodzaju niekonsekwencję [Korytkowski 1991, 66].

potrzeby związane z realizacją misji Kościoła w świecie. Zalicza się do nich: zabezpieczenie odpowiedniego rozmieszczenia duchownych w skali Kościoła powszechnego, prowadzenie szczególnych dzieł duszpasterskich lub misyjnych w różnych regionach albo dla różnych grup społecznych. Do ważnego utworzenia pralatury personalnej konieczne jest kumulatywne wystąpienie powyższych przesłanek¹⁴. Elementem materialnym jest także potrzeba zabezpieczenia opieki duszpasterskiej migrantom określonych narodowości¹⁵. Ustawodawca kościelny jest świadomy przemian i wyzwań, w obliczu których stoi Kościół [Domaradzki 2010, 352].

Do elementów formalnych zaliczyć należy uprzednie wysłuchanie przez Stolicę Apostolską opinii zainteresowanych konferencji biskupów, celem stwierdzenia potrzeb duszpasterskich oraz uzyskania pewności w zakresie możliwości ich zaspokojenia przez pralaturę. Postępowanie w tej sprawie przeprowadzane jest przez Kongregację ds. Biskupów¹⁶. Przyjęte w kan. 294 KPK/83 rozwiązanie jest logiczną konsekwencją założenia, że potrzeby duszpasterskie danego Kościoła partykularnego, najlepiej powinni znać miejscowi biskupi [Gutiérrez 2011, 274]. Drugim wymogiem do powołania pralatury jest wydanie aktu erekcyjnego¹⁷ przez Stolicę Apostolską. Dokonuje go Biskup Rzymu w formie konstytucji apostolskiej (PB 80).

Ustawodawca kodeksowy w kan. 294 wyznacza również skład pralatury personalnej. Obejmuje on prałata oraz duchownych diecezjalnych¹⁸ (prezbiterów i diakonów). Do pralatury nie mogą należeć duchowni inkorporowani do instytutów życia konsekrowanego lub stowarzyszeń życia apostołskiego. Nie wyklucza to możliwości współpracy członków instytutów życia

¹⁴ Użyta w kanonie partykuła „lub” nie przesądza o rozdzielnym charakterze przesłanek. Postulaty ustanowienia pralatury, wysunięte podczas obrad Soboru Watykańskiego II i w tekście dekretu *Presbyterorum ordinis*, wskazują, że cele te muszą wystąpić łącznie [Krukowski 2005, 119].

¹⁵ Paulus PP. VI, Litterae apostolicae motu proprio datae Novae normae de pastoralis migratorum cura statuuntur *Pastoralis migratorum cura* (15.08.1969), AAS 61 (1969), s. 601-603, nr 16.

¹⁶ Ioannes Paulus PP. II, Constitutio apostolica de Romana Curia *Pastor Bonus* (28.06.1988), AAS 80 (1988), s. 847-912; tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, s. 217-57 [dalej cyt.: PB], nr 10.

¹⁷ Ustawodawca w kan. 294 użył pojęcia erylowanie, które należy odróżnić od uzyskania *recognitio* [Pagé 2000, 396].

¹⁸ Ustawodawca kodeksowy posługuje się w tym kanonie pojęciem *cleri saecularis*. W doktrynie prawa kanonicznego spotyka się zasadniczo dwa tłumaczenia tego terminu „duchowni diecezjalni” oraz „duchowni świeccy”. Celem uniknięcia dwuznaczności, w artykule używane będzie pierwsze określenie.

konsekwentnego w podejmowanych przez prałaturę dziełach duszpasterskich [Gutiérrez 2011, 274].

Wśród elementów niezbędnych do założenia prałatury jest potrzeba właściwego rozmieszczenia duchowieństwa (kan. 294). Nierównomierność w rozmieszczeniu kapłanów może być konsekwencją wielu zjawisk, takich jak spadek liczby powołań lub ich całkowity brak w krajach misyjnych, gdzie Kościół dopiero rozpoczyna swoją działalność [Korytkowski 1991, 72]. Dla dokonania analizy tej przesłanki należy przedstawić statystykę duchowieństwa w Kościele Katolickim.

Poniższa tabela obrazuje liczbę księży, braci zakonnych oraz diakonów stałych na przełomie XX i XXI w. Kościół Katolicki podnosi się z kryzysu powołań, jakiego doświadczył w latach 70-tych ubiegłego wieku. Od tamtego okresu nastąpił wzrost liczby prezbiterów oraz diakonów stałych. Niepokój budzi jednak spadek powołań do życia zakonnego.

	1970	1975	1985	1995	2000	2005	2013
Księża	419 728	404 787	403 480	404 750	405 178	406 411	414 313
Bracia zakonni	79 408	70 388	65 208	58 515	55 057	54 708	55 314
Stali diakoni	309	2 686	12 541	22 390	27 824	33 391	42 104

Dane na podstawie statystyk CARA¹⁹

Pełny obraz rozlokowania prezbiterów diecezjalnych w świecie, odzwierciedla poniższa tabela. Analizując zawarte w niej dane należy zauważyć wzrost liczby księży na dawnych terenach misyjnych. Kryzysem dotknięta została Europa, zwłaszcza zachodnia, co związane jest z postępującym procesem sekularyzacji i imigracji. Prałatury personalne poprzez możliwość inkardynacji i kształcenia prezbiterów we własnych seminariach, stają się odpowiedzią na potrzeby współczesnego Kościoła.

KONTYNENT	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Afryka	18,872	19,559	20,358	21,164	22,130	23,154
Ameryka	76,760	77,200	77,756	78,126	78,801	79,654
Azja	27,274	27,837	28,497	29,330	30,127	30,991

¹⁹ Dane przedstawione na stronie: <http://cara.georgetown.edu/frequently-requested-church-statistics/> [dostęp: 8.03.2016].

Europa	141,724	140,703	139,494	138,492	137,363	135,971
Oceania	2,704	2,742	2,728	2,650	2,670	2,661
Łącznie	267,334	268,041	268,833	269,762	271,091	272,431

Dane Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego²⁰

Elementem istotnym, pojmowanym łącznie z potrzebą właściwego rozmieszczenia kapłanów, jest również konieczność prowadzenia szczególnych dzieł duszpasterskich lub misyjnych [Korytkowski 1991, 72]. Zastosowanie niedookreślonego zwrotu wskazuje, że pralatura personalna rządząc się własnymi statutami, sama uszczegóławia cele jej działalności. Zadania te muszą być tożsame z obszarami działalności apostolskiej Kościoła. Dotyczyć one mogą zarówno dzieł prowadzonych w całym Kościele, jak i w danym regionie czy Kościele partykularnym. Nie wyklucza się także ukierunkowania na pewną kategorię wiernych²¹. Kościół, zgodnie z soborowym założeniem *aggiornamento*, wychodzi naprzeciw sytuacji w świecie wskazując, iż celem utworzenia pralatury może być potrzeba prowadzenia działalności duszpasterskiej wśród migrantów w społeczeństwach wielonarodowościowych [Korytkowski 1991, 73]. Pralatury mogą mieć także podwójny cel, łączący w sobie pracę nad formacją duchową swoich członków wraz ze świadczeniem opieki duszpasterskiej względem określonej kategorii adresatów [Korytkowski 1991, 73].

Elementy formalne utworzenia pralatury personalnej to akt erekcyjny, wydany przez kompetentną władzę po zasięgnięciu opinii konferencji biskupów. Ma on formę konstytucji apostolskiej. Akt erekcyjny ma charakter konstytutywny, powołuje nowy byt prawny. Jest on również potwierdzeniem zaistnienia elementów materialnych, ich oceną a także swoistym uznaniem, że powołana pralatura jest w stanie zaspokoić zaistniałe potrzeby duszpasterskie²². Wymogiem niezbędnym jest zasięgnięcie opinii zainteresowanych konferencji biskupów przez Kongregację ds. Biskupów upoważnioną do erygowania pralatur. Konsultacja ta ma na celu sprawdzenie, czy działalność prowadzona przez pralaturę personalną będzie

²⁰ Dane przedstawione na stronie: <http://www.iskk.pl/kosciol-na-swiecie/53-ksia-i-zakonnicy.html> [dostęp: 7.03.2016].

²¹ T.J. Franciscus wskazuje, iż mogą być tworzone pralatury dla robotników, intelektualistów, młodzieży akademickiej, emigrantów, itp. [Korytkowski 1991, 73].

²² J. Korytkowski powołując się na Lo Castro zaznacza, iż Stolica Apostolska erygująca pralaturę personalną powinna rozważyć, by miało to na celu uzdatnienie tej instytucji do efektywnego wykonywania służby we wspólnocie Kościoła, a nie było jedynie aktem uprzywilejowania.

w stanie zaspokoić szczególne potrzeby Kościołów partykularnych [Korytkowski 1991, 76]. Jest ona niezwykle istotna, ponieważ konieczne jest ustalenie zasad współpracy prałatury z Kościołem partykularnym, *stricte* z biskupami diecezjalnymi danej konferencji biskupów [Arrieta 2002, 117-18].

3. ZARZĄD PRAŁATURY PERSONALNEJ

Ustawodawca kodeksowy w kan. 295 stanowi o zarządzaniu prałaturą personalną. Przewidując możliwość erygowania tego rodzaju instytucji o różnym celu, słusznie postanawia, że każda prałatura rządzi się własnymi statutami. W tym miejscu należy odnieść się do wskazanych aktów normatywnych.

Statuty, zgodnie z kan. 295, nadawane są przez Stolicę Apostolską. Ich naturę należy pojmować w kontekście kan. 95 [Korytkowski 1991, 77]. Powinny być w nich określone cele prałatury, jej skład, zarząd oraz sposoby działania (kan. 95 § 1). Podmiotem statutow są członkowie prałatury, czyli duchowni i świeccy włączeni do niej zgodnie z przepisami prawa (kan. 95 § 2). Jako akty normatywne *sensu stricto*, podlegają interpretacji jako ustawy oraz wymagają promulgacji kompetentnej władzy. Statuty powinny zostać nadane przez Stolicę Apostolską. Ten akt należy odróżnić od zatwierdzenia. Ustawodawca kodeksowy podkreśla rolę Stolicy Apostolskiej w erygowaniu prałatur. Ich powstanie nie może być inicjatywą oddolną²³. Statuty prałatur są prawem partykularnym [Korytkowski 1991, 77].

Poza normami właściwymi dla poszczególnych prałatur, związanymi z ich celem, każdy statut powinien zawierać uniwersalne postanowienia dotyczące kwestii wspólnych wszystkim prałaturom personalnym [Pagé 2000, 397]. Uregulować należy kwestie relacji między prałaturą personalną a ordynariuszami miejsca (kan. 297), szczególne prawa i obowiązki katolików świeckich oraz sposoby współpracy z prałaturą (kan. 296). Na czele prałatury personalnej stoi prałat personalny [Krukowski 2005a, 120]. Jest to duchowny, któremu Biskup Rzymu powierzył zarząd [Krukowski 2012, 252] i to o nim traktuje kan. 295. Natura jego władzy powinna być interpretowana zgodnie z normami ogólnymi KPK/83 [Korytkowski 1991, 79]. Fakt, iż stoi on na czele prałatury i jest jej własnym ordynariuszem

²³ Odmienne niż stowarzyszenia powstające z inicjatywy wiernych świeckich.

oznacza, że jego władza jest zwyczajna, związana z urzędem (kan. 131 § 1). Jest to władza biskupia, choć urząd prałata personalnego może być również powierzony prezbiterowi, który nie posiada sakry biskupiej [Krukowski 2005a, 120].

Prałat personalny posiada władzę własną, co oznacza, że wykonuje ją we własnym imieniu. Ze swej natury ma ona charakter personalny. W doktrynie wskazuje się, iż jest to władza mieszana (*potestas mixta*) [Krukowski 2005a, 120]. Osoby podlegające władzy prałata personalnego, pozostają równocześnie pod jurysdykcją biskupa diecezjalnego lub innego przełożonego, kierującego Kościołem partykularnym [Korytkowski 1991, 83]. Choć zakres podmiotowy ich władzy pozostaje ten sam, różnią się zakresem kompetencji²⁴.

Prałat personalny uczestniczy w zadaniach biskupa, natomiast zakres jego kompetencji wyznaczają kan. 295-296 KPK/83 oraz statuty. Prawa i obowiązki zarządzającego prałaturą personalną obejmują: prawo do erygowania seminarium narodowego lub międzynarodowego w celu przygotowania duchownych służących prałaturze personalnej, prawo inkardynacji alumnów, a także promowanie ich do służby na rzecz prałatury. Powinien on otoczyć troską kształcenie duchowe tych, których promował wspomnianym tytułem, dbając równocześnie o ich godziwe utrzymanie. Zabezpieczenie ich utrzymania mogą stanowić fundusze własne prałatury lub fundusze diecezji albo innego Kościoła partykularnego, na terenie którego duchowni pełnią swoje obowiązki duszpasterskie [Krukowski 2005a, 120]. Prałat personalny posiada również uprawnienia względem wiernych świeckich przyłączonych do prałatury na podstawie umowy (kan. 296). Kompetencje prałata mogą być dookreślone w statutach. Zależne są również od celu erygowania prałatury i jej charakteru [Gutiérrez 2011, 274].

4. PODSTAWY PRAWNE PRZYNALEŻNOŚCI DO PRAŁATURY

Prałatura personalna jest organizacją, do której przynależć mogą wierni świeccy (kan. 296). Inkorporowani mogą być również duchowni diecezjalni (kan. 294). Ustawodawca kodeksowy wyróżnia zatem dwa odmienne tytuły przynależności.

²⁴*Potestas* prałata personalnego nie może być utożsamiana z przysługującą ordynariuszowi wojskowemu jurysdykcją kumulatywną [Krukowski 2005, 120].

4.1. Podstawy prawne przynależności duchownych

Pralatury personalne złożone są z prezbiterów i diakonów *cleri saecularis* (kan. 294). Pralatura stanowi szczególny rodzaj organizacji kościelnej, w skład której wchodzi duchowieństwo diecezjalne [Korytkowski 1991, 87]. Ich przynależność do pralatury jest niezbędna z uwagi na jej cel, jakim jest prowadzenie szczególnej działalności duszpasterskiej.

Formę inkorporacji duchownych do pralatury stanowi inkardynacja. Organem kompetentnym do inkardynowania jest prałat personalny. Normy dotyczące inkardynacji duchownych należących do Kościołów partykularnych (kan. 265-272), znajdują zastosowanie również względem członków pralatury personalnej [Korytkowski 1991, 88]. W kan. 265 ustawodawca kodeksowy *explicite* wskazał, iż duchowny może być inkardynowany do pralatury personalnej albo Kościoła partykularnego, bądź do instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia. Treść tego kanonu stanowi realizację postulatów Soboru Watykańskiego II, dotyczących potrzeby mobilności duchowieństwa i zrywa z zasadą wyłącznej terytorialności inkardynacji [Krukowski 2005b, 85].

Ustawodawca formułuje zasadę, że inkardynacji dokonuje się przez przyjęcie święceń diakonatu [Krukowski 2005b, 86]. Wyróżniono również sposoby inkardynacji, do których należą inkardynacja do Kościoła partykularnego, pralatury personalnej, inkardynacja członka instytutu zakonnego, który złożył profesję ślubów wieczystych do tego instytutu, członka kleryckiego stowarzyszenia życia apostołskiego, definitywnie do niego inkorporowanego na mocy profesji, o ile konstytucje nie stanowią inaczej oraz inkardynacja członka instytutu świeckiego do Kościoła partykularnego, chyba że na mocy zezwolenia Stolicy Apostolskiej jest inkardynowany do samego instytutu (kan. 266).

Inkardynacja wywołuje skutki prawne również po stronie pralatury [Korytkowski 1991, 89]. Obowiązkiem prałata, wynikającym z kan. 295 § 2, jest troska o kształcenie duchowieństwa oraz ich godne utrzymanie. Obowiązkiem prezbiterów i diakonów jest posłuszeństwo wobec prałata w zakresie swej formacji duchowej tak, aby jak najlepiej poświęcić się działalności duszpasterskiej [Korytkowski 1991, 89]. Z kan. 295 § 2 wynika prawo do otrzymania środków potrzebnych do egzystencji i pracy.

Formę przynależności do pralatury stanowi również przyłączenie (*additio*), które nie wymaga inkardynacji [Korytkowski 1991, 90]. Podstawę

prawną stanowi dekret *Presbyterorum ordinis* (nr 10)²⁵. Choć norma ta nie została powtórzona w KPK/83, nie oznacza, iż przestała obowiązywać [Korytkowski 1991, 90]. Przyłączony duchowny nie traci swojej inkardynacji, ale podejmuje pracę dla danej praelatury personalnej za zgodą biskupa diecezjalnego miejsca inkardynacji i praelata personalnego [Korytkowski 1991, 91].

4.2. Podstawy prawne przynależności wiernych świeckich

Ustawodawca kodeksowy w kan. 296 określa podstawy przynależności wiernych świeckich do praelatury personalnej. Analiza powyższego kanonu pozwala wnioskować, iż świeccy mogą należeć do praelatury, ale ich przynależność nie jest konieczna. Wyróżnić należy dwa rodzaje praelatur: złożone z duchownych, w przypadku których świeccy są jedynie adresatami ich działalności duszpasterskiej oraz praelatury, do których należą zarówno duchowni, jak i świeccy [Korytkowski 1991, 91]. Warunkiem *sine qua non* zaistnienia więzi jest umowa zawarta z praelaturą oraz uczestnictwo w podejmowanych przez nią dziełach apostolskich. Wierni świeccy mogą być członkami praelatury na podstawie dwustronnej umowy, która jest środkiem prawnym formalnej inkorporacji. Odmienny pogląd prezentuje E. Szafranski, który stwierdza, iż świeccy są tylko zatrudniani przez praelaturę, ale nie wchodzi w jej skład [Szafranski 1985, 340]. Nie można się jednak zgodzić z autorem. Wydaje się, że posiadanie osobowości prawnej przez praelaturę *ipso facto* pozwala na zatrudnianie osób fizycznych, a wyróżnienie świeckich w kan. 296 świadczy o zamiarze podkreślenia innego rodzaju więzi. Dwustronna umowa stanowi formę inkorporacji. Argumentem potwierdzającym tę tezę jest użycie przez ustawodawcę określenia „organiczna” w stosunku do współpracy. Nie chodzi jedynie o działanie podporządkowane lub pomocnicze w odniesieniu do prezbiterium praelatury, ale o pełne w nim uczestnictwo prowadzące do autentycznego wcielenia [Domaradzki 2010, 353-54].

Conventio podlega uregulowaniom prawnym zawartym w KPK/83. W konsekwencji, zastosowanie do niej znajdą normy dotyczące zdolności do czynności prawnych kontrahentów oraz warunków ważności aktów prawnych (kan. 124-126) [Korytkowski 1991, 91]. Umowa taka ma charak-

²⁵ „Ad hoc ergo quaedam (...) praelaturae personales (...) constitui possunt, quibus, modis pro singulis inceptis statuendis et salvis semper iuribus Ordinariorum locorum, Presbyteri addici vel incardinari queant in bonum commune totius Ecclesiae”.

ter zarówno prywatno-prawny, jak i publiczno-prawny. Ze strony chrześcijanina wywołuje skutki w sferze prywatnej, a z uwagi na publiczny charakter prałatury, powstaje skutek publiczno-prawny [Korytkowski 1991, 95]. Przedmiotem umowy jest poświęcenie się wiernego dziełom apostołskim prałatury, wskazanym w statucie. Efektem jest powstanie wzajemnych praw i obowiązków. Ustawodawca nie wymaga od wiernych złożenia ślubów lub przyrzeczeń.

Użyte w kan. 296 sformułowanie „organiczna współpraca” poza zaakcentowaniem, iż umowa stanowi formę inkardynacji do prałatury, jest odniesieniem do nauczania Soboru Watykańskiego II. Ojcowie soborowi używali terminu *cooperatio* na dwóch płaszczyznach: dla określenia współdziałania z Bogiem oraz współdziałania różnych podmiotów wewnątrz Kościoła [Korytkowski 1991, 91]. Celem zrozumienia znaczenia pojęcia „współpraca” należy sięgnąć do kan. 208²⁶ i *per analogiam* stwierdzić, iż ustawodawca miał na myśli drugie znaczenie terminu.

Przez przynależność do prałatury personalnej nie ustaje przynależność wiernego do diecezji. Członkowie tej instytucji, choć zostają poddani jurysdykcji prałata, wciąż pozostają pod władzą biskupa diecezjalnego miejsca stałego lub czasowego zamieszkania. Powinni działać w komunii z własnym pasterzem²⁷. Zawarcie umowy nie stanowi jedynej możliwości przynależności i współpracy z prałaturą [Gutiérrez 2011, 277].

5. POZYCJA PRAWNA PRAŁATURY W STRUKTURACH KOŚCIOŁA

Należy scharakteryzować pozycję prawną prałatury personalnej w strukturze Kościoła powszechnego i Kościołów partykularnych, a także relacje prałatury personalnej i stowarzyszeń wiernych chrześcijan.

5.1. Prałatura personalna w strukturze Kościoła powszechnego

Powołanie prałatur personalnych pozwala na udział we władzy hierarchicznej i w urzędowym wypełnianiu posłannictwa Chrystusowego [Koryt-

²⁶ „Z racji odrodzenia w Chrystusie wszyscy wierni są równi co do godności i działania, na skutek czego każdy, zgodnie z własną pozycją i zadaniem współpracuje w budowaniu Ciała Chrystusowego”.

²⁷ Podstawą prawną takiego twierdzenia są normy traktujące o obowiązkach wiernych chrześcijan.

kowski 1991, 98]. Ich celem jest realizacja misji Kościoła powszechnego w świecie²⁸. Zgodnie z założeniami Ojców Soboru, pralatury personalne stanowią swoistą odpowiedź na rodzące się potrzeby duszpasterskie (piecza duchowa nad imigrantami, ludźmi pracującymi, młodzieżą, itp.). Są one także instrumentem prawnym służącym zaradzeniu problemom związanym z nierównomiernym rozdziałem duchowieństwa. Jako zasadniczy motyw ich powoływania jawi się troska papieża o potrzeby Kościołów partykularnych [Korytkowski 1991, 99].

Idea powołania pralatur personalnych zrodziła się na Soborze Watykańskim II. Pomimo tego, że ustawodawca umożliwił doprecyzowanie jej struktury w statutach, to jej zasadnicze elementy zawiera KPK/83 stanowiący źródło prawa powszechnego Kościoła Katolickiego. Statuty, które są źródłem prawa partykularnego, mogą być nadane jedynie przez Stolicę Apostolską (kan. 295 § 1).

Erygowanie pralatury personalnej stanowi wyłączną kompetencję Stolicy Apostolskiej (kan. 294). Ustanowienie tej instytucji następuje poprzez aktualizację władzy prymacjalnej Biskupa Rzymu [Korytkowski 1991, 99].

Nadanie urzędu pralata personalnego stanowi prawo Stolicy Apostolskiej (PB 80). Zgodnie z kan. 295 § 1, władza pralata jako ordynariusza własnego pochodzi bezpośrednio od Biskupa Rzymu. Jest ona partycypacją *a iure* we władzy papieża [Korytkowski 1991, 99]. Nie ogranicza się ona do określonego terytorium, jak to ma miejsce w przypadku Kościołów partykularnych.

5.2. Relacje pralatur personalnych z Kościołami partykularnymi

Pralatura personalna nie jest Kościołem partykularnym. Nie stanowi *populi Dei portio*, ale to zespół chrześcijan (*coetus fidelium*). Jego wyodrębnienie nastąpiło na mocy prawa kościelnego, celem realizacji potrzeb duszpasterskich lub misyjnych [Korytkowski 1991, 100].

Różnice rysują się również w zakresie natury władzy pralata i biskupa diecezjalnego. Prałat personalny, o ile nie posiada sakry biskupiej, otrzymuje władzę biskupią na mocy prowizji kanonicznej²⁹. Ma ona charakter

²⁸ Korytkowski wskazuje nawet, że pralatury są formą urzędowego posłannictwa (*exousia*) oraz służby instytucjonalnej dla potrzeb Ludu Bożego (*diakonia*) [Korytkowski 1991, 98].

²⁹ Chodzi *stricte* o ustanowienie urzędu pralata przez Biskupa Rzymu [Korytkowski 1991, 101].

personalny, w odróżnieniu od terytorialnej władzy biskupa diecezjalnego i osób prawnie z nim zrównanych.

Przynależność do prałatury jest dobrowolna. W literaturze zaznacza się różnicę między czynnikiem *volontaristi*, wynikającym z przejawu woli, a przynależnością wynikającą z sakramentu chrztu do danego Kościoła partykularnego [Arrieta 2002, 119].

Ostatnią różnicą jest to, iż prałatury personalne są powołane w celu wykonywania szczególnej działalności i nie są ograniczone terytorium, jak ma to miejsce w przypadku struktur partykularnych.

Problematyka specyficznych relacji między prałaturami personalnymi a Kościołami partykularnymi została uregulowana w kan. 294 i 297. Pierwszy z wymienionych kanonów stanowi o okolicznościach powołania prałatury. Ustawodawca kodeksowy wskazał, że aktu erekcji dokonuje Stolica Apostolska po wysłuchaniu zdania zainteresowanych konferencji biskupów. Nie wymaga się zgody, a jedynie konsultacji [Korytkowski 1991, 102].

W kan. 297 ustawodawca stanowi o zasadzie koordynacji działalności prałatury personalnej z Kościołami partykularnymi [Krukowski 2005a, 122]. Przepis ten odsyła do statutów, ustanawiając ogólną regułę, iż do biskupa diecezjalnego należy prawo wydania zgody na rozpoczęcie działalności prałatury personalnej [Gutiérrez 2011, 278-79]. *Consensus* ma charakter autonomiczny w stosunku do decyzji Stolicy Apostolskiej określającej rodzaj relacji między strukturami. Leży on w zakresie władzy dyskrecyjnej biskupa [Arrieta 2002, 125].

Szczegółowe regulacje dotyczące relacji między prałaturą personalną a Kościołami partykularnymi, powinny być zawarte w statutach. Za ich pośrednictwem Stolica Apostolska pełni funkcję koordynatora współdziałania prałatury z Kościołami partykularnymi [Krukowski 2005a, 122-23].

5.3. Prałatury personalne a stowarzyszenia wiernych

Celem kompleksowej analizy tematu, należy odnieść się do kwestii relacji zachodzących pomiędzy prałaturami personalnymi i stowarzyszeniami wiernych. Są to instytucje wykazujące podobne cechy.

Inkorporacja zarówno do prałatury, jak i stowarzyszenia opiera się na dobrowolności. Prawo wiernych do przynależności do tych struktur, jest fundamentalnym uprawnieniem przysługującym wszystkim chrześcijanom. Podstawę stanowi nadprzyrodzona godność Dziecka Bożego, wszcze-

pienie do Kościoła i powołanie do współdziałania m.in. celem budowania wspólnoty Kościoła na ziemi [Korytkowski 1991, 102]. Instytucje te powinny posiadać też cel, będący częścią misji Kościoła (kan. 294; kan. 298).

Zasadniczą różnicą jest sposób ich erygowania. Pralaturę personalną powołuje do istnienia akt erekcyjny Stolicy Apostolskiej, natomiast o istnieniu stowarzyszenia wiernych decydują wierni, których akt woli ma charakter konstytuujący. W przypadku pralatury decyzja osób zainteresowanych o przynależności nie ma znaczenia dla jej bytu prawnego.

Prałat personalny, jako *ordinarius proprius*, wyposażony jest we władzę zwyczajną na mocy urzędu, ustanowionego w akcie erekcyjnym i nadanego przez Stolicę Apostolską [Korytkowski 1991, 106]. W przypadku stowarzyszeń zarząd wykonuje władzę względem członków opierając się na akcie dobrowolnego wstąpienia do stowarzyszenia [Korytkowski 1991, 105].

Konkludując należy stwierdzić, iż mimo istotnych podobieństw pralatury personalne są odrębnym bytem prawnym i nie mogą być zrównane ze stowarzyszeniami.

5.4. Pralatury personalne w relacji do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego

Pralatury personalne różnią się zasadniczo od instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego. Inkorporacja do tych ostatnich następuje poprzez złożenie ślubów lub innych przyrzeczeń (kan. 573). Wymóg ten nie jest konieczny w odniesieniu do członków pralatur personalnych. W przypadku świeckich wystarcza dwustronna umowa. Diakoni i prezbiterzy stają się inkardynowani do pralatury na mocy inkardynacji z tytułu służby pralaturze (kan. 295). Pralatury personalne mają charakter świecki, co szczególnie odróżnia je od instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego. Są również strukturą hierarchiczną.

ZAKOŃCZENIE

Instytucja pralatury personalnej, mimo iż wprowadzona została do prawa kanonicznego ponad trzydzieści lat temu, wciąż nie doczekała się pełnego opracowania w doktrynie, stąd pewne nieścisłości interpretacyjne. Podstawowe problemy rodzą się na kanwie rozważań, czy jest to stowarzyszenie powołane dla realizacji specjalnych celów, posiadające prawo do in-

kardynacji, czy też jednostka w strukturze hierarchicznej Kościoła. W literaturze przedmiotu pojawiły się dwa odmienne stanowiska. Zwolennicy pierwszego, w tym G. Ghirlanda, H. Schmitz i W. Aymans wskazują, iż prałatura to stowarzyszenie kapłanów [Korytkowski 1991, 108]. Prałat, jako przełożony, wyposażony jest w kompetencje inkardynowania duchownych, służących prałaturze celem realizacji apostołatu i innych celów specjalnych. Katolicy świeccy mogą przyłączyć się do stowarzyszenia na podstawie umowy. Przedstawiciele drugiego poglądu (G. Lo Castro, I. Hervada, A. De Fuenmayor, J.L. Gutiérrez, J. Arrieta) wyrażają opinię, że prałatura personalna to jednostka organizacyjna jurysdykcyjno-hierarchiczna [Korytkowski 1991, 109].

Należy stwierdzić, że prałatura personalna nie jest stowarzyszeniem kleryckim, ani Kościołem partykularnym. Jest odrębnym bytem prawnym i można ją, za J. Korytkowskim, zakwalifikować jako specyficzną jednostkę hierarchiczną.

Erygowanie prałatury personalnej ma na celu prawidłowe rozmieszczenie duchowieństwa, prowadzenie specjalnych dzieł duszpasterskich lub misyjnych. Dokonuje go Stolica Apostolska, po wysłuchaniu zdania zainteresowanych konferencji biskupów. W skład prałatury wchodzi prałat, jako ordynariusz własny, prezbiterzy i diakoni inkardynowani oraz świeccy przyłączeni na mocy dwustronnej umowy. Prałatura rządzi się statutami nadanymi przez Stolicę Apostolską, które – poza określeniem celu jej istnienia – określają prawa i obowiązki wiernych oraz relacje łączące ją z Kościołami partykularnymi.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984.
- Congregatio pro Episcopis, Declaratio de Praelatura Sanctae Crucis et Operis Dei Praelaturae personales (28.08.1982), AAS 75 (1983), pars I, s. 464-68.
- Congregatio pro Episcopis, Directorium Ecclesiae Imago de pastorali ministerio Episcoporum (22.02.1973), Typis Polyglottis Vaticanis 1973; tekst polski w: Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Si-tarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 403-516.

- Ioannes Paulus PP. II, Constitutio apostolica de Romana Curia Pastor Bonus (28.06.1988), AAS 80 (1988), s. 847-912; tekst polski w: Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 217-57.
- Ioannes Paulus PP. II, Constitutio apostolica Sanctae Crucis et Operis Dei Opus Dei in Praelaturam personalem ambitus internationalis erigitur Ut sit (28.11.1982), AAS 73 (1983), pars I, s. 423-25.
- Paulus PP. VI, Constitutio apostolica de Romana Curia Regimini Ecclesiae Universae (15.08.1967), AAS 59 (1967), s. 885-928; tekst polski w: Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 166-96.
- Paulus PP. VI, Litterae apostolicae motu proprio datae Novae normae de pastoralis migratorum cura statuuntur Pastoralis migratorum cura (15.08.1969), AAS 61 (1969), s. 601-603.
- Paulus PP. VI, Motu proprio Ecclesiae Sanctae normae ad quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II Decreta statuuntur (06.08.1966), AAS 58 (1966), s. 757-87; tekst polski w: Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 138-55.
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de activitate missionali Ecclesiae Ad gentes Divinitus (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 947-90; tekst polski w: Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 433-71.
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de pastoralis episcoporum munere in Ecclesia Christus Dominus (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 673-701; tekst polski w: Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 362-410.
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de presbyterorum ministerio et vita Presbyterorum ordinis (7.12.1965), AAS 58 (1966), s. 991-1024; tekst polski w: Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 478-507.

Literatura

- Arrieta, Juan Ignacio. 2002. „Prałatury personalne i ich relacje do struktur terytorialnych.” *Roczniki Nauk Prawnych* 12, nr 2:103-36.
- Domaradzki, Jan. 2010. *Etos pracy w doktrynie i praktyce Opus Dei*. Kraków: Wydawnictwo Nomos.
- Frequently Requested Church Statistics. <http://cara.georgetown.edu/frequently-requested-church-statistics/> [dostęp: 8.03.2016].
- Gutiérrez, José Luis. 2011. „Prałatury personalne.” W *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego*. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego, red. Piotr Majer, 274-79. Kraków: Wolters Kluwer Polska.
- Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego, Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Polsce. Siły apostołskie. <http://www.iskk.pl/kosciol-na-swiecie/53-ksia-i-zakonnicy.html> [dostęp: 7.03.2014].

- Korytkowski, Jerzy. 1991. *Prałatury personalne*. Warszawa: Wydawnicwo Interlibro.
- Krukowski, Józef. 2005a. „Prałatury personalne.” W *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. II/1: *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny Kościoła*, red. Józef Krukowski, 118-23. Poznań: Pallottinum.
- Krukowski, Józef. 2005b. „Przynależność, czyli inkardynacja duchownych.” W *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. II/1: *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny Kościoła*, red. Józef Krukowski, 84-93. Poznań: Pallottinum.
- Krukowski, Józef. 2012. „Prażat personalny.” W *Encyklopedia Katolicka*, t. 15, red. Edward Gigilewicz, 252. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- Pagé, Roch. 2000. “Personal prelatures.” In *New Commentary on the Code of Canon Law*, eds. John P. Beal, James A. Coriden, and Thomas J. Green, 394-98. New York, N.Y./Mahwah, N.J.: Paulist Press.
- Sztafrowski, Edward. 1985. *Podręcznik prawa kanonicznego*. T. 1. Warszawa: Akademia Teologii Katolickiej.

Prażatura personalna w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku

Streszczenie

Prażatura personalna to instytucja utworzona przez Sobór Watykański II. Rewizja Kodeksu Prawa Kanonicznego zainicjowana przez Jana Pawła II, dała możliwość, aby problematyką tą zajęły się komisje kodyfikacyjne. Kodeks Pio-Benedyktyński nie przewidywał erygowania tego rodzaju bytów prawnych. Efektem ich prac są kan. 294-297 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. szczegółowo traktujące o tej kwestii.

Analizie poddano cel erygowania prałatury personalnej, przepisy dotyczące zarządu i przynależności do prałatury, a także relacji z Kościołem powszechnym i Kościołami partykularnymi. Fundamentem rozważań były schematy Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1977 r., 1980 r. oraz 1982 r. Prałatury personalne są to jednostki kościelne służące realizacji szczególnych zadań duszpasterskich, tworzone przez Stolicę Apostolską. Erygowanie prałatur personalnych stanowi wyraz troski Kościoła o zaradzenie potrzebom duchowym wiernych.

Słowa kluczowe: prałatura personalna; prałat personalny; Opus Dei

Personal Prelature in the 1983 Code of Canon Law

Summary

Personal prelature is an institution conceived during the sessions of the Second Vatican Council. It was basically created to allow for greater flexibility in meeting specific pastoral needs, later reaffirmed in the 1983 Code of Canon Law. Personal prelatures are set out in can. 294-297 of the 1983 Code of Canon Law although statutes define their purpose, relations with the local ordinaries etc.

The purpose of this article is to analyze objectives of personal prelatry, prelatry's statutes and government, lay involvement in a personal prelatry and prelatry's relationships with Catholic Church and local ordinary. Personal prelatry are jurisdictional entities established by the Holy See within the hierarchical pastoral activity of the Church as an instrument for the performance of particular pastoral and missionary endeavors.

Key words: personal prelatry; prelate; Opus Dei

Information about Author: MAŁGORZATA TUREK, J.C.L. – Ph.D. student, Department of Criminal Law, Institute of Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration at the John Paul II Catholic University of Lublin; ul. Opalińskiego 17/35, 37-700 Przemyśl, Poland; e-mail: mosiat@interia.pl